

ἀναιτιῶς νὰ ἐνεργῶσιν ὑπέθεσαν τὴν ἀπόλυτον ταύτην ἀνεξαρτησίαν καὶ αὐτὸ τὸ τῆς ἐλευθερίας οὐσιώδες ἐπόμενον τῇ ἄρτι ὑποτυπωθείσῃ μεθόδῳ δὲν θὰ ποιήσωμεν λόγον περὶ τῆς καθόλου ἐλευθερίας, περὶ τῆς ιδεώδους καὶ ἀφηρημένης ἐλευθερίας· πρὶν τολμήσωμεν νὰ εἰπώμεν τί δύναται νὰ ᾖ ἡ τοῦ Θεοῦ ἐλευθερία, θέλομεν ἀναζητήσει ἐν τῇ συνειδήσει τί ἐστὶν ἡ ἰδία ἡμῶν ἐλευθερία καὶ ὑπὸ τίνες ὅρους ἐκδηλοῦται ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῇ. Ἐξετάζοντες καὶ τὰς ὀλίγον σπουδαίας τῆς ζωῆς περιπτώσεις ἐναργῶς νοοῦμεν ὅτι καὶ αἱ ἐλευθέρα προαιρέσει ἐπιτελούμεναι πράξεις ἡμῶν ἐρείδονται ἐπὶ αἰτίων· ἐλαττήρια δὲ τῆς ἀνθρωπίνης ἐνεργείας εἰσὶν ἡ φιλοδοξία, τὸ μῖσος, ἡ ἐκδίκησις, τὸ καθῆκον, ἡ τιμή, τὸ συμφέρον· πᾶσα ὑλικὴ πρᾶξις, ἥς δὲν θεωρεῖται ἡ πρὸς τὰ ἐσωτερικῶς κινουόμενα ταῦτα σχέσις νομίζεται σκοτεινὴ καὶ ἀνεξήγητος· ἡ ἐὰν δὲν ἀναζητῆται τὸ ταύτης αἷτιον, τοῦτο συμβαίνει, ἐπειδὴ φαίνεται ὅλως ἀσήμαντος. Οὕτω δὲ τί πράττουσιν οἱ κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον θρασεῖς ὁπαδοὶ τῆς ἐλευθερίας, τῆς ἀδιαφορίας; Ἀναζητοῦσιν ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ ζωῇ τὰς ἄνευ ὀνόματος καὶ σπουδαιότητος ἐκείνας πράξεις τὰς διὰ τὸ ἀσήμαντον καὶ γοργὸν αὐτῶν διαφευγούσας πᾶσαν ἐκτίμησιν. Ὁ διδάκτωρ Ρέϊδ ἀπευθύνει τὴν ἐξῆς ἐρώτησιν ἐὰν ἐπὶ παραδείγματι, ὅταν ἐκλέγῃ τις ἐν τῷ βαλαντίῳ του ἐν νόμισμα μεταξὺ πολλῶν ἄλλων ὁμοίων, ὅπως δώσῃ ἐλεημοσύνην ἢ ὅπως ἀποτίσῃ ὀφειλὴν, ἔχῃ αἷτιόν τι νὰ πράξῃ τὴν ἐκλογὴν ταύτην. Καὶ ἐν τούτοις, λέγει, ἐσμέν ἐντελῶς ἐλεύθεροι νὰ λάβωμεν τοῦτο τὸ νόμισμα κατὰ προτίμησιν πάντων τῶν ἄλλων. Ὁ Ρέϊδ ἐρωτᾷ μετὰ τίνος εἰρωνείας ἐὰν νομίζωσι μετὰ βεβαιότητος ὅτι ὁ ὄνος τοῦ Buridan ἤθελεν ἀποθάνει μᾶλλον ὑπὸ πείνης ἢ ν' ἀθετήσῃ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἀρκούντος λόγου. Ἀντὶ τοῦ ἐπιμένειν εἰς τὰ σχολαστικὰ ταῦτα ἐπιχειρήματα καὶ πᾶσας ταύτας τὰς ἀπηργαιωμένας μωρίας ἂν ἀναζητήσωμεν εἰς τὴν πρακτικὴν ζωὴν τί ἐστὶ πρᾶξις ἀναίτιος, εὐχερῶς ἀναγνωρίζομεν ὅτι πρᾶξις ἄνευ αἰτίου ἐστὶ πρᾶξις ἄσκοπος, δηλ. πρᾶξις ἄνευ σκοπιμότητος, πρᾶξις δὲ ἄνευ αἰτίου καὶ ἄνευ σκοποῦ δὲν δύναται νὰ ᾖ πρᾶξις ἐλευθέρα· ἐπειδὴ οὐκ ἐστὶ πρᾶξις ἀπορρέουσα ἐκ τῆς νοήσεως.

(Ἔπεται τὸ τέλος).

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΠΡΟΦΗΤΙΚΩΝ ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΩΝ

ΥΠΟ

ΝΙΚΟΛΑΟΥ Θ. ΑΝΔΡΕΑΔΗ

Γνωστὸς σοφός, ὁ Babinet, ὅστις ἀπηνῶς κατεφέρετο κατὰ τῶν προφητῶν τοῦ καιροῦ καὶ τῶν ἄλλων ἀγυρτῶν, ἠρέσκετο νὰ διηγῆται τὸ ἐξῆς ἱστορικόν:

Συγγραφεὺς τις ἡμερολογίων, περιοδεύων ἐν Ἑλβετίᾳ, προετίθετο νὰ κάμῃ ὁρεῖνὴν τινα ἐκδρομὴν. Ὁ οὐρανὸς ἦτο κα-

θαρὸς καὶ ὁ περιηγητὴς μας ἔτοιμος νὰ ἀρχίσῃ τὴν πορείαν του, ὅτε ὁ ξενοδόχος του, τὸν πλησιάζει, προσπαθῶν νὰ τὸν ἀποτρέψῃ τοῦ σκοποῦ του. «Συνεβουλεύθην, τῷ λέγει, τὸ ἡμερολόγιόν μου καὶ πιστεύω ὅτι δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ βρέξῃ». Ὁ περιηγητὴς μας γινώσκων κάλλιον παντός, τὸ παράλογον καὶ ἀνυπόστατον τῶν ἐν τοῖς ἡμερολογίοις προφητικῶν, οὐδεμιᾶς προσοχῆς ἀξιοῖ τὴν ὥθησιν ταύτην. Ἐξέρχεται. Μετὰ δύο ὥρας τρομερὰ θύελλα τὸν ἀναγκάζει νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖόν του βεβρεγμένος μέχρις ὁστέων. «Εἴχατε δίκαιον, λέγει εἰσερχόμενος πρὸς τὸν ξενοδόχον, ἀλλὰ τίς εἶνε ὁ συγγραφεὺς τοῦ περιφήμου ἡμερολογίου, ὅπερ συμβουλεύεσθε; «—Εἶνε ὁ κύριος M. E. (ἦτο ἀκριβῶς τὸ ὄνομα τοῦ ταξειδιῶτου μας), ποτὲ δὲν με ἀπατᾷ διότι ὁ E. . . οὗτος εἶνε τόσῳ ψεύστης, ὥστε ὅταν πέρνω πάντοτε τὸ ἐναντίον ἀφ' ὅ,τι λέγει, εἶμαι πάντα μέσα. Ἔλεγε πῶς θὰ κάμῃ σήμερα ὠραῖον καιρόν· δὲν εἶχα δίκαιον νὰ σᾶς πῶ νὰ μὴν ἐξέλθετε;»

Καὶ αὐτὸς ὁ ξενοδόχος μοι φαίνεται ἀκόμη πολὺ εὐπιστος· οἱ συγγραφεῖς τῶν ἡμερολογίων εἰσὶν ἀπατεῶνες εἰς τοιοῦτον σημεῖον, ὥστε οὔτε τὸ ἐναντίον τῶν λεγομένων των πρέπει τις νὰ πιστεῖ.

Οἱ ἀστρολόγοι καὶ οἱ ἱατροὶ οἵτινες συνέτασσον τὰ ἡμερολόγια ταῦτα, δὲν περιωρίζοντο νὰ ὑποδεικνύωσι τὰς τροχιάς τῶν ἀστέρων καὶ τὰς ἐορτάς τοῦ ἔτους· προσέθετον ἀκόμη προφητείας περὶ τοῦ καιροῦ, τῶν πολιτικῶν κτλ. αἵτινες συνέτεινον εἰς τὴν μεγαλειτέραν τοῦ βιβλίου των διάδοσιν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1550 ὁ Pierre Van Bruhesen, ἱατρὸς Φλαμανδός, ἐδημοσίευσεν ἡμερολόγιον, ἐν ᾧ μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἀκριβείας ὑπεδείκνυε τὰς ἡμέρας καθ' ἃς ἡδύνατό τις νὰ καθαρίζεται, νὰ λούηται, νὰ κάμῃ ἀφαιμαξίς, νὰ ξυρίζεται κτλ. Τοιαύτην δὲ προϋξένησεν τὸ βιβλίον του ἐντύπωσιν ὥστε εἰς τὴν Βρυγῆν ἡ δημοτικὴ ἀρχὴ ἀπηγόρευεν εἰς πάντας τοὺς κουρεῖς νὰ ξυρίζωσι κατὰ τὰς ὑπὸ τοῦ ἡμερολογίου τοῦ Van Bruhesen ἀπηγορευμένας ἡμέρας.*

Γνωστὸν ὅτι καὶ οἱ Ῥωμαῖοι διήρουν τὰς ἡμέρας εἰς ἀποφράδας καὶ μὴ. Κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας ἀπηγορεύοντο αἱ ἐπὶ δικαστηρίων ἀγορεύσεις, ἡ ἀπονομὴ τῆς δικαιοσύνης καὶ αἱ συνεδριάσεις. Ὑπῆρχον καὶ τινες ἡμέραι κατὰ τὸ ἡμισυ ἀποφράδες, καθ' ἃς ἡδύναντο νὰ δικάζωσιν εἴτε τὴν πρωΐαν, εἴτε τὸ ἑσπέρας.

Ἦρκει ἡ ἐξέτασις ἐνὸς ἡμερολογίου ὅπως γνωρίσωσι π. χ. τὴν τύχην, ἣτις ἐπεφυλάσσετο εἰς τὸ νεογεννηθὲν παιδίον. Γνωστὸν ὅτι οἱ ἀρχαῖοι ὑπέθετον τὴν γῆν ἀκίνητον καὶ τὸν ἥλιον στρεφόμενον περὶ αὐτὴν καὶ διανύοντα πλήρη εἰς ἓν ἔτος περίοδον. Ὁ διαγραφόμενος οὗτος ὑπὸ τοῦ ἡλίου κύκλος (ὅστις πράγματι διανύεται ὑπὸ τῆς γῆς περὶ τὸν ἥλιον ἀκίνητον) ἐκλήθη ζωδιακός, διότι οἱ ἀστέρες οἵτινες εὐρίσκονται ἐπὶ τοῦ κύκλου τούτου ἔφερον ὀνόματα ζώων, τὸν Κρίον, τὸν Ταῦρον, τὸν Καρκίνον, τὸν Λέοντα κτλ. Ἐπὶ τῆς περιφερείας τοῦ

*) ἰδ. Albert Levy. «Curiosités Scientifiques».

κύκλου τούτου εὐρίσκονται δώδεκα κύριοι ἀστερισμοί, οὓς διατρέχει ὁ ἥλιος μένων εἰς ἕκαστον τούτων ἐπὶ ἓνα μῆνα. Κατὰ τὸν μῆνα καθ' ὃν ἐγεννᾶτο τὸ παιδίον, ἢ ὡς ἔλεγον, συμφώνως μὲ τὸν δεσπόζοντα τῆς γεννήσεως τοῦ παιδὸς ἀστερισμόν. ἠδύναντο νὰ ἐξαγάγῃσι τὸ ὠροσκόπιον τοῦ παιδὸς τούτου λέξεις οὐδὲν ἄλλο δηλοῦσα ἢ ἐξετάζειν τὴν ὥραν, διότι καθ' ἣν στιγμήν ἐγεννᾶτο τὸ παιδίον ὤφειλον νὰ ἐξετάσωσι τὴν θέσιν ἣν ἐν τῷ οὐρανῷ κατεῖχεν ὁ ἥλιος.

Ἰδοὺ πῶς διετείνοντο οἱ ἀστρολόγοι ὅτι ἀνεγίνωσκον ἐν τῷ οὐρανῷ, «ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ βίβλῳ, ἐν ᾗ ὁ Θεὸς διὰ τῆς ἰδίας χειρὸς χαράττει τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου καὶ ἐν ᾗ δύνανται νὰ ἀναγνώσῃ τὸ μέλλον του». Ὑποθετίσθω ὅτι ἐγεννήθητε κατὰ τὸ ἔαρ, ὁ ἥλιος εὐρίσκεται εἰς τὸν ἀστερισμόν τοῦ Κριοῦ: «Θὰ γείνητε ἀνδρεῖος ὑπερήφανος καὶ μακρόβιος». Ἐὰν ἐγεννήθητε τὴν Κυριακὴν, ἡμέραν τοῦ ἡλίου, θὰ εὐτυχῆσητε καὶ θὰ γίνητε κληρονόμος κολοσσιαίων περιουσιῶν τὴν δευτέραν, ἡμέραν τῆς σελήνης, θὰ πληγώσητε τοὺς ἐχθρούς σας: τὴν τετάρτην θὰ προσβάλλησθε ἀπὸ ἀσθενείας καὶ θὰ ἔχητε πολλὰς ὀφειλάς «Ὁ Κριὸς καὶ ὁ Ταῦρος, τὰ δύο πρῶτα ζῳδία, ἐπιδρῶσι μεγάλως ἐπὶ τῶν ποιμνίων: οἱ παῖδες οἵτινες γεννῶνται καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμήν τὰ ζῳδία ταῦτα φαίνονται ἐν τῷ ὀρίζοντι, θὰ ἀποκτήσωσι πολλὰ ποιμνία». Πῶς φαίνεται ἡ ἀφθονία αὕτη εἰς τοὺς νέους τῆς ἐποχῆς μας; Ἡ Ζυγὸς (Ὀκτώβριος) ἐμπνέει κλίσεις, τάξεως καὶ δικαιοσύνης: οἱ ὑπὸ τὸ ζῳδίον τοῦτο γεννῶμενοι ἡγεμόνες θὰ κατασταθῶσιν ἡ εὐδαιμονία τῶν λαῶν των. Ὁ Σκορπιὸς (Νοέμβριος) ἐνσπείρει ἰδέας δυστρόπους καὶ κακούργους. Ὁ γεννῶμενος ὑπὸ τὸν Καρκίνον (Ἰούλιος) θὰ ὑποχωρῇ καὶ θὰ ταπεινώται πάντοτε. Πάντες οἱ ὑπὸ τὸν Λέοντα (Αὐγούστος) γεννῶμενοι παῖδες θὰ γείνωσιν ἥρωες. Ἡ περιουσία τῶν ὑπὸ τὸν Αἰγόκαιρων (Ἰανουάριος) θὰ προχωρῇ ἐπαυξανομένη». Ὁ μολογῶ ὅτι, ὅσον ἀφορᾷ ἐμαυτόν, θὰ ἡγχαριστούμην ἐκ τοῦ τελευταίου τούτου προγνωστικοῦ, δυστυχῶς ὅμως ἡ Ἀστρολογία προσθέτει ὅτι: «Ἡ περιουσία θὰ προχωρῇ αὐξοῦσα, ἐὰν ὁ ἥλιος ἀνέρχεται τὸν ὀρίζοντα μετὰ τοῦ αὐτοῦ ζῳδίου καὶ τὸ ἐλησμόνησεν καθ' ἣν στιγμήν ἐγεννώμην, νὰ κάμωσι τὴν ἐπιβεβαίωσιν ταύτην.

Προφανές ὅτι οἱ ἀστρολόγοι, ὡς ἐκ τῶν τόσῳ ἀπολύτων ἐπιβεβαιώσεών των, ἑκατοντάκις, μυριάκις ἀπεδείχθησαν ψευδόμενοι, προσεῖχον ὅμως νὰ μετριάσωσι τὸ ἀπόλυτον τῶν προρρήσεων τούτων, παρατηροῦντες ὅτι ἡ σελήνη καὶ οἱ πλανῆται ἠδύναντο νὰ ἐξασθενήσωσι τὴν ὑπερβολικὴν εὐνοίαν, ἢ τούναντιον νὰ μετριάσωσι τὴν κακοβουλίαν τῶν ἀστέρων. Πολύ ὥραϊα, θεῖα: ἐγεννήθητε ὑπὸ τὸ ζῳδίον τοῦ Λέοντος, θὰ εἰσθε ἥρωες, ἀλλὰ κατὰ τὴν πρώτην συμπλοκὴν πηδᾶτε καὶ κρύπτεσθε ὡς λαγῶς: ἡ ἀστρολογία λοιπὸν ψεύδεται; Ποσῶς. Εὐρίσκεσθε ὑπὸ τὴν ἐπίρρειαν δύο ἀντιθέτων ἀστέρων, τοῦ ἐνὸς ἐμπνέοντος τὸ θάρρος καὶ τοῦ ἐτέρου ἐπαγρυπνοῦντος περὶ τὴν διάσωσιν τῆς πολυτίμου ὑπάρξεώς σας: τὸ τελευταῖον ἐνίκησε, καὶ ἰδοὺ τὸ πᾶν ἐξηγήθη.

Τὸ σύστημα τοῦτο μετ' ἐπίσης ἀξιοθαυμάστου ἐπιτυχίας μετεχειρίζοντο καὶ οἱ ἱερεῖς τῶν ἐθνικῶν. Ὅταν ἔκρινον ἀναγκαῖον νὰ πληρώσωσι τὰ θυλάκιά των, ἀνήγγελλον τινὰ τῶν καταστρεπτικῶν ἐκείνων συμβάντων, ἅτινα δυστυχῶς συχνάκις μᾶς ἐπισκέπτονται, σιτοδίας, ἐπιδημίας καὶ ἀφθόνους βροχάς. Ὅπως ἐξιλεωθῇ ἡ θεία μῆνις ἥτο ἀνάγκη λιτανειῶν καὶ προσφορῶν. Ἡ θεία μῆνις δὲν μᾶς ἐπαπειλεῖ πλέον, δόξα τοῖς θεοῖς, τοῖς ἀποστρέψασιν τὴν ὀργὴν αὐτῶν ἀπὸ προσώπου τῆς γῆς!..

Οὐδόλως ἐπάναγκες θεωροῦμεν, νὰ ἐμμείνωμεν ἀποδεικνύοντες τὸ κοῦφον τῶν προφητειῶν, ὥς ἐπικερδῶς ἐξήγουν καὶ ἐφήρμοζον οἱ ἀστρολόγοι. Πῶς! πάντες οἱ τὴν αὐτὴν ἡμέραν γεννῶμενοι ὑπὸ τῆς αὐτῆς διέπονται εἰμαρμένης; Ἐσκέφθη τίς ποτε παρομοίαν ἀνοησίαν! Τί νὰ εἴπωμεν τότε περὶ τῶν ἐν τῷ πεδίῳ τῆς μάχης φονευομένων χιλιάδων, τῶν συνθιπτομένων ἐν σεισμῷ τινι ἐν ναυαγίῳ;..... Ὑπὸ τὸ αὐτὸ ζῳδίον ἄρα γε ἅπαντες ἐγεννήθησαν;

Ἀκούσατε τί λέγει ὁ ἀθάνατος ἄγγελος ποιητῆς Σαίκσπηρ, περὶ τῶν φληναφιῶν τῆς ἀστρολογίας ἐν τινι τῶν δραμάτων αὐτοῦ: «Ὁ βασιλεὺς Λήρ».

»Πῶς! Ὅταν ἀσθενῶμεν ἢ δυστυχῶμεν (ὅπερ ἐξ ἡμῶν τῶν ἰδίων προσέρχεται) πρέπει νὰ κατηγορῶμεν ὡς αἰτίους τῶν δυστυχιῶν μας, τὸν ἥλιον τὴν σελήνην, καὶ τοὺς ἀστέρας, ὡς ἂν εἰ εἴμεθα κακοὶ ἐξ ἀνάγκης, φρενοβλαβεῖς ἔνεκεν οὐρανοῦ διατάγματος, πανοῦργοι, λησταί, προδόται ἐκ τῆς ἐπικρατήσεως ἀστέρων τινων, οἰνοπόται, ψεῦσται καὶ μοιχοὶ ὑπέκοντες εἰς τὴν ἐπίρρειαν πλανήτου, ὡσεὶ πᾶσαι αἱ κακίαι ἡμῶν κατήρχοντο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. Θαυμασίαι ἐπινόησις ἐγκληματίου τινος, νὰ ῥίψῃ τὰς ἀχαλινώτους αὐτοῦ ὀρμὰς καὶ ὀρέξεις εἰς λογαριασμόν ἐνὸς ἀστέρος! Ὁ πατήρ μου καὶ ἡ μήτηρ μου ἠνώθησαν ὑπὸ τὸν ἀστερισμόν τοῦ Δράκοντος καὶ ἐγεννήθη ὑπὸ τὴν Μεγάλῃν Ἀρκτον, ὥστε ὤφειλον νὰ εἶμαι ἀνάληγτος καὶ ἀναίσχυντος. Ποσῶς! Ὁ εἶμαι οἷος εἶμαι, καὶ ἐὰν ὁ μικρότερος τῶν ἀστέρων τοῦ στερεώματος προέστη κατὰ τὴν γέννησίν μου».

Ἴσως ἤθελέ τις εἶπει ὅτι, ἄνευ λόγου ἐπιμένω τοσοῦτον διεξοδικῶς ἐπὶ ἀνοησιῶν, αἵτινες σήμερον πλήττουσι τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ πειραθῇ νὰ εἴπῃ: Ἀναμφιβόλως πάντα ταῦτα ἦσαν ψευδῆ, ἀλλὰ τίς λοιπὸν, εἰμὴ οἱ πρῶτοι λαοί, παχυλοὶ καὶ ἄδαεῖς, ἠδύναντο νὰ δώσουν πίστιν εἰς τοιαύτας φληναφίας; Τὰ ἔθνη διετέλουν τότε ἐν καταστάσει νηπιότητος, τὸ θέαμα τῶν οὐρανῶν ζωηρῶς ἐπληξε τὴν φαντασίαν των καὶ δὲν διείδον τὴν χεῖρα ἧτις ἔρριψε τοὺς ἀστέρας τούτους ἀντὶ τῆς θεότητος. Δὲν εἶναι οἱ πρῶτοι ἄνθρωποι μόνοι οἵτινες ἀπεδέχθησαν τὰς παχυλὰς ταύτας δεισιδαιμονίας. Αἱ πλάναι αὐταὶ διεδόθησαν ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν καὶ ἔφθασαν μέχρις ἡμῶν. Καὶ δὲν εἶνε, ὡς θὰ ἠδύνάτο τις νὰ πιστεύσῃ, οἱ λαοὶ οἱ ἄδαεῖς οἵτινες εἶχον καὶ ἔχουσι τὸ προνόμιον τῆς δεισιδαιμονίας: οἱ ἡγεμόνες αὐτοὶ συνεμερίζοντο τὴν πλάνην ταύτην. Ἰδοὺ δὲ τί ὁ ῥωμαῖος ἱστορικὸς Τάκιτος ἀναφέρει περὶ τοῦ αὐτοκράτορος Τιβερίου:

» Ο Τιβέριος διαρκούσης εἰς Ρόδον τῆς ἐξορίας του, ἐπὶ τῆς βασιλείας Αὐγούστου, συνεβουλεύετο συχνάκις τοὺς ἀστρολόγους, οὓς ἐκ τῶν πλέον ἀπομεμακρυσμένων μερῶν προσεκάλει, ἀλλὰ, ὅτε ὑπωπτεύετο, ὅτι αἱ ἀποκρίσεις τῶν ἦσαν ψευδεῖς ἢ δόλιαι, διέταττε τοὺς ὑπηρέτας του καὶ τοὺς κατεδρήμνιζον ἐξ ὑψηλοῦ βράχου εἰς τὴν θάλασσαν. Ἡμέραν τινα, καθ' ἣν προσεκάλεσε ἐν τῷ ἐπικινδύνῳ τούτῳ ἀποχωρητηρίῳ, κιόσχημον τινα ἀστρολόγον. ἐπιτηδευτάτον, ὀνόματι Θράσυλλον, προειπόντα εἰς αὐτὸν τὴν ἀνάκτησιν τοῦ θρόνου, καὶ μυρίας ἄλλας ἐπιτυχίας, ὁ Τιβέριος τῷ λέγει: — Ἀφ' οὗ εἶσαι τοσούτῳ ἐπιτῆδειος, δύνασαι νὰ μοὶ εἴπῃς πόσος ἐστὶ σοὶ ὑπολείπεται χρόνος διὰ νὰ ζήσης; Ὁ ἀστρολόγος μας, γνωρίζων ὅτι οὐδεὶς τῶν συναδέλφων του διέφυγε τὰς παγίδας τοῦ Τιβερίου, ἐμάντευσε τὸν κίνδυνον, καὶ χωρὶς ποσῶς νὰ ταραχθῇ, παρετήρησε προσεκτικῶς τὴν θέαν καὶ τὴν θέσιν τῶν ἀστέρων. Αἰφνης τὸν καταλαμβάνει αἰφνιδία ταραχή, καὶ ἀνακραῖζει: Βλέπω ὅτι μέγας κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην μὲ ἐπαπειλεῖ κίνδυνος. Ὁ Τιβέριος εὐχαριστηθεὶς ἐκ τοῦ μεγάλου χαρίσματος του, τὸν ἐφησυχάζει ἐναγκαλιζόμενος καὶ ἀποδεικνύων αὐτὸν ἓνα τῶν καλλιτέρων φίλων του.»

Ἐν παρομοίᾳ τινι περιπτώσει, ὁ ἀστρολόγος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ ΙΑ'. ἐξῆλθε πρὸς μεγάλην του τιμὴν εὐφυῶς τῆς παγίδος ταύτης. Ὁ ἀπάνθρωπος Λουδοβίκος ὁ ΙΑ'. κακὸς υἱὸς καὶ κακὸς πατὴρ, οὗ ἡ συνείδησις ἦτο βεβαρυμένη δι' ἐγκλημάτων, ἐφοβεῖτο εἰς ἀπίστευτον βαθμὸν τὸν θάνατον. Νυχθημερὸν περικυκλούμενος ὑπὸ ἰατρῶν, ἐπωφελουμένων τοῦ φόβου τοῦ βασιλέως ὅπως ἀποκτήσωσι πλοῦτη καὶ τίτλους, εἶχε προσέτι καὶ ἀστρολόγον τινα ὀνόματι Γαλεότην, ὃς ὥφειλε κατὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ συμβουλευῇ τὸν οὐρανόν. Σκιάφοβος, ἀνήσυχος ὁ βασιλεὺς, ἠθέλησε νὰ ἀποδείξῃ ψευδόμενον τὸν ἀστρολόγον του καὶ νὰ τὸν τιμωρήσῃ διὰ τὰς δολιότητάς του. Προσκαλεῖ τὸν Τριστὰν λέγων πρὸς αὐτόν:—Σύμβουλέ μου, ὁ Γαλεότης εὐρίσκεται ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ μου, μετὰ τινος στιγμᾶς θὰ τὸν ἀποπέμψω· πρόσεξον εἰς τὰς λέξεις, ἃς θὰ τῷ ἀποτείνω, ἀποπέμπων αὐτόν. Ἐὰν τῷ εἴπω:—Ὑπάρχει Θεὸς τις ἄνωθεν ἡμῶν... νὰ ἀπαγχομισθῇ παρευθὺς. Ἐὰν ἀπ' ἐναντίας τῷ εἴπω:—Ὑπαγε ἐν εἰρήνῃ, πρόσεξον οὔτε τρίχα μὴν ἐγγίσης ἐκ τῆς κεφαλῆς του. Ἐπὶ τούτῳ ὁ Λουδοβίκος εἰσερχόμενος ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ του, ἐρωτᾷ τὸν Γαλεότην ἐὰν νομίζῃ ὅτι θὰ ζήσῃ ἐπὶ πολὺ. Ὁ ἀστρολόγος διαβλέπων τὰ διαβούλια τοῦ βασιλέως, τῷ ἀποκρίνεται: «Μεγαλειότατε, οἱ ἀστέρες μοὶ ἐδειξαν ὅτι αἱ τύχαι μας εἰσὶν ἀλληλένδετοι· ἄγνωσθ, τὸ ὁμολογῶ, τὴν ἀκριβῆ στιγμὴν τοῦ θανάτου μου, ἀλλὰ γνωρίζω ὅτι θὰ σᾶς προλάβω κατὰ τρεῖς ἡμέρας». Ὁ βασιλεὺς ἔσπευσεν, ἐννοεῖται, νὰ ὁδηγήσῃ τὸν ἀστρολόγον τοῦ ἐπαναλαμβάνων εἰκοσάκις:—Ὑπαγε ἐν εἰρήνῃ! Ὑπαγε ἐν εἰρήνῃ!

Ἀναμιμνησκόμενοι τῆς ἱστορίας τοῦ Τιβερίου καὶ τοῦ Λουδοβίκου, ἠθελήσαμεν νὰ δείξωμεν, ὅτι αἱ παχυλαὶ αὗται προλήψεις δὲν ὑπῆρχον μόνον παρὰ τῷ λαῷ· πρέπει δυστυχῶς

νὰ προσθέσωμεν ὅτι ταύτας δὲν ἐνεκολπώθησαν μόνον οἱ βασιλῆες καὶ οἱ ἀπαιδευτοὶ, ἀλλὰ πλῆθος σοφῶν ὧν τὰ ὀνόματα ὑφ' ἄλλας ἐπόψεις εἰσὶν ἐπίζηλα.

Ὁ μέγας Δανὸς ἀστρονόμος Tycho-Brahé, ὅστις ἔζη περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 17. αἰῶνος, ἐπίστευε τυφλῶς εἰς τὴν ἀστρολογίαν. Εἰς τί θὰ ἐχρησίμευον ἔλεγεν οἱ πλανῆται, εἰμὴ εἰς τὸ νὰ μᾶς δηλώσῃ ὡς ἐκ τῆς θέσεώς των, τὰς περιπετείας τοῦ βίου μας; Ὁ ἥλιος, ἡ σελήνη καὶ οἱ ἀστέρες μᾶς ἤρουν.*

Ὁ Tycho συνεπέρανε. φαίνεται, ἐκ παρατηρήσεώς τινος τοῦ πλανήτου Ἄρεως ὅτι τὸ πρόσωπόν του θὰ ἐγίνετο δύσμορφον. Ἡ παρατήρησις αὕτη ἐπραγματοποιήθη. Ὁ Ἄραγ μᾶς διηγεῖται ὅτι περιοδεύων ἐν Γερμανίᾳ, ἦλθε μετὰ τινος εἰς λόγους ἐνεκεν..... γεωμετρικοῦ θεωρήματος! Ἡ ἔρις ἐδυνάμωθη καὶ ἐπηκολούθησε μονομαχία ἐξ ἧς ὁ Tycho ἀπώλεσε τὴν ρινά του. Πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἡ ἀνηλεὲς αὕτη σύμπτωσις, ἀπῆλπισε τὸν Tycho, ὡς ἄνθρωπον, τὸν ἐπλήρωσεν ὅμως χαρᾶς ὡς ἀστρολόγον. Ἡ εἰμαρμένη ὑπὸ τὴν μορφήν τοῦ Ἄρεως δὲν τὸν εἰδοποίησε;

Διηγοῦνται προσέτι, ὅτι κατὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀσθενείας ἐξ ἧς ἀπεβίωσε, ὁ Tycho ἀνεγνώρισεν ὅτι ὁ πλανήτης Ἄρης κατεῖχεν ἐν τῷ οὐρανῷ τὴν θέσιν ἣν ἀκριβῶς καὶ κατὰ τὴν τῆς γεννήσεώς του ἡμέραν, (ἐννοεῖται, ὅτι δι' ὑπολογισμῶν ὥρισε τὴν θέσιν τοῦ Ἄρεως κατὰ τὴν 13 Δεκεμβρίου 1546, ἡμέραν τῆς γεννήσεώς του), προσέτι ὅτι ἡ σελήνη εὐρίσκετο ἐν συζυγίᾳ μὲ τὸν Κρόνον! Μάτην οἱ ἰατροὶ τὸν ἰκέτευον νὰ μὴ φάγῃ· πρὸς τί! οἱ ἀστέρες δὲν ἀνήγγελλον τὸν θάνατόν του; Ὁ μέγας οὗτος σοφὸς ὅστις μ' ὅλας τὰς ἀδυναμίας τοῦ πνεύματός του, ἐγένετο διάσημος ἀστρονόμος, συγγραφεὺς θαυμασίων ἔργων περὶ τῶν ἀνωμάτων τῆς σελήνης, κινήσεων, τῆς διαθλάσεως τοῦ φωτός, τῆς θέσεως τῶν ἀστέρων κτλ. ἀπέθανε τὴν 24 Ὀκτωβρίου 1601.

Ὁ Κέπλερ, ὁ θαυμαστὸς Κέπλερ, ἐπίστευε, ἢ προσεποιεῖτο πιστεύων εἰς τὴν ἀστρολογίαν. Προέλεγε τὰ μέλλοντα, ἐξῆγε ὠροσκόπια, καὶ ἰδοὺ πῶς ἐξήγει τὰς ιδέας του: «Οἱ ἄνθρωποι ἀπατῶνται πιστεύοντες ὅτι οἱ ἀστέρες ἐπιδρῶσιν ἐπὶ τῶν γηγένων πραγμάτων. Οἱ ἀστέρες τὸ φῶς των μόνον μᾶς πέμπουσιν, ἀλλ' ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν ἀκτίνων συμμορφώσεως, κατὰ τὴν τοῦ ἐμβρύου γέννησιν, τὸ τέκνον λαμβάνει ἐν τῇ ζωῇ τοιάνδε ἢ τοιάνδε μορφήν. Ἐὰν ἡ συμμόρφωσις τῶν ἀκτίνων ἐστὶν ἀρμονικὴ, διαπλάττεται εὐειδὴς ψυχὴ διαμορφούσα αὐτὴ αὐτῇ ὥραιον ἐνδιαίτημα».

Ἐκεῖνο ὅπερ δικαιολογεῖ ὀλίγον τὴν ὑπόθεσιν, ὅτι ὁ Κέπλερ οὔτε λέξιν ἐκ τῶν ἀνοησιῶν τούτων παρεδέχετο, καὶ ὅτι τὰς ἐξέφραζε μόνον καὶ μόνον ὅπως κερδίξῃ χρήματά τινα ἀγκαῖα πρὸς συντήρησίν του, εἶνε ἡ ἐξῆς ἀπολογία πρὸς τοὺς κατηγοροῦντας αὐτόν, ὅτι ἐπίστευεν εἰς τὴν ἀστρολογίαν: «Οἱ φιλόσοφοι, ἐναθρυνόμενοι ἐπὶ τῇ σοφίᾳ των, δὲν ὥφειλον μετὰ πικρίας νὰ ψέγῃσι τὴν θυγατέρα τῆς ἀστρονομίας (ὁ Κέπλερ

*) Ἴδε Albert Lévy.

ὑπονοεῖ τὴν ἀστρολογίαν). Ἡ θυγάτηρ αὕτη τρέφει τὴν μητέρα της. Πόσον, ὄντως, θὰ ἦτο στενὸς ὁ κύκλος τῶν σοφῶν τῶν περὶ τὴν ἀστρονομίαν καταγινομένων ἐὰν δὲν ἤλπιζον ὅτι θὰ ἀναγνώσῃ τὴν μέλλουσαν τύχην αὐτῶν ἐν τῷ οὐρανῷ.*

(Ἔπεται τὸ τέλος)

ΠΕΡΙΕΡΓΟΝ ΙΣΤΟΡΙΚΟΝ

Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς διηγεῖται τὸ ἐξῆς περιέργον ἱστορικὸν εἰλημμένον ἐκ τῶν σχετικῶν ἐγγράφων τοῦ ἀρχιεῖου τοῦ Palais Royal, ὅτε διετέλει ὡς γραμματεὺς ἐν τινὶ γραφείῳ αὐτοῦ:

Ὁ Λουδοβίκος Φίλιππος Ἰωσήφ (Philippe d' égalité ἐν τῇ ἐπαναστάσει) νυμφευθεὶς ἐν ἔτει 1768 τὴν δούκισσαν τῆς Ὁρλεάνης ἀπέκτησεν ἐξ αὐτῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ 1772 θυγάτριον, ὅπερ μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἀπεβίωσεν.

Ἐν τούτοις μεθ' ἱκανῶν ἐτῶν παρέλευσιν μὴ εὐτυχῆσας ὁ Δουῆξ ν' ἀποκτήσῃ ἕτερον τέκνον, καὶ μάλιστα ἄρρεν, ὅπως διαδεχθῇ αὐτὸν ἐν καιρῷ καὶ κληρονομήσῃ σὺν ἅμα τὰς ἀπεράντους κτήσεις, αἰτίνες ὧφειλον ν' ἀποδοθῶσι τῷ βασιλεῖ ἐν ᾗ περιπτώσει ὁ Δουῆξ δὲν ἤθελεν καταλίπει διάδοχον, ἀπεφάσισεν, ἵνα περιηγηθῇ μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ εἰς Ἰταλίαν ἐλπίζων ὅτι τὸ τερπνὸν τοῦτο ταξίδιον ἤθελε συντελέσει εἰς ἐπίτευξιν τοῦ διακαοῦς αὐτῶν πόθου.

Περιοδεύοντες ὡς κόμητες τῆς Joinville ἀφίκοντο εἰς Modigliana ἐπὶ τῶν Ἀπεννίνων ὁρέων καὶ βαθμηδὸν ἤρχισαν νὰ ἐλπίζωσιν ὅτι ἀπετελέσθη ὁ σκοπὸς τοῦ ταξιδίου του.

Ὁ Δουῆξ φύσει προσηνὴς πρὸς πάντας δὲν ἐβράδυνε νὰ σχετισθῇ μετὰ τῶν κατοίκων, πολὺ δὲ μάλλον μετὰ τοῦ ἀρχιφύλακος Chiappini τῆς ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ εἰρκτῆς, ἡ σύζυγος τοῦ ὁποίου συνέπεσε τότε νὰ τυγχάνῃ ἔγκυος.

Πληροφορηθεὶς τοῦτο ὁ Δουῆξ συνῆψεν ἀμέσως συμφωνίας μετὰ τοῦ ἀρχιφύλακος περὶ ἀνταλλαγῆς τῶν τεχνησομένων τέκνων αὐτῶν ἐν ᾗ περιπτώσει ἡ σύζυγος τοῦ ἀρχιφύλακος γεννήσῃ ἄρρεν, ἡ δὲ δούκισσα θῆλυ. Καὶ ὄντως μετ' οὐ πολὺ συνέβη ὅ,τι ὁ Δουῆξ ὑπώπτευε, καὶ, δωρησάμενος τῷ ἀρχιφύλακι σπουδαίαν χρηματικὴν ἀμοιβήν, ἀφοῦ προηγουμένως ὥρκισεν ὅτι ἤθελε τηρήσει αὐστηρὰν ἐχεμύθειαν περὶ τοῦ γεγονότος τούτου, ἀντήλλαξαν τὰ νεογνὰ αὐτῶν, καὶ τὸ εὐγενὲς ζεῦγος ἐπανῆλθεν εἰς Παρίσιους, καταστῆσαν γνωστὸν ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τὴν γέννησιν τοῦ μέλλοντος διαδόχου αὐτοῦ περὶ τὰ τέλη τοῦ 8ορίου 1773 ἀποκρῦψαν τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν τῆς γεννήσεως, ἥτις ἐγένετο τὴν 17 Ἀπριλίου τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἐν τούτοις ἡ γνησία θυγάτηρ τοῦ δούκους τῆς Ὁρλεάνης Μαρία Στέλλα διῆλθε τὴν νηπιότητα καὶ τὰς ἡμέρας τῆς

ἐφηβικῆς αὐτῆς ἡλικίας παρὰ τῇ ὑποτιθεμένῃ μητρὶ αὐτῆς, ἥτις κακῆς ἀνατροφῆς οὔσα, οὐδόλως ἐφρόντιζε καὶ περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῆς κατὰ τὸ φαινόμενον θυγατρὸς αὐτῆς, ἀλλ' ὅτε μὲν ἐπέπληττε τὸν σύζυγόν της διὰ τὴν ἐνοχλήν του ταύτην, ὅτε δὲ σκληρῶς καὶ ἀποτόμως πρὸς τὴν μικρὰν Μαρίαν Στέλλαν ἐφέρετο.

Ἡ Μαρία Στέλλα ὁσημέραι ἀναπτυσσομένη κατέστη ὡραιότατη νεᾶνις, καὶ ἐν ἡλικίᾳ 17 ἐτῶν κατέστη σύζυγος τοῦ λόρδου Neuborough περιηγουμένου κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν τὴν Ἰταλίαν, καὶ ὠδηγήθη παρ' αὐτοῦ εἰς Ἀγγλίαν. Μετὰ τινα ἔτη ἀποβιώσαντος τοῦ λόρδου Neuborough ἡ Μαρία Στέλλα, καίτοι ἔχουσα τρία τέκνα, ἐγένετο σύζυγος τοῦ βαρὼνους Sternberg εὐγενοῦς Ῥώσσου, καὶ κατόκησεν εἰς Πετροῦπολιν, ἐν ᾗ ἀπέκτησεν υἱόν, ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ διεζεύχαστο τὸν δεύτερον τοῦτον σύζυγόν της.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην λαβοῦσα ἐπιστολὴν παρὰ τοῦ Chiappini ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ κάμῃ χρῆσιν αὐτῆς μετὰ τὸν θάνατον ἐκείνου, ἐπληροφόρηθη δι' αὐτῆς τὰ πάντα, ἐκτὸς τῆς ταυτότητος τῶν γονέων της, καὶ παρ' εὐθὺς ἀνεχώρησεν εἰς Ἰταλίαν, ὅπου μετὰ μεγίστης δραστηριότητος καὶ ἐνεργείας ἐρευνήσασα κατάρθωσε νὰ βεβαιωθῇ ὅτι ὁ κόμης καὶ ἡ κόμισσα τῆς Joinville περιηγούμενοι τὴν Ἰταλίαν διέτριψαν ἐν τῇ γενεθλίᾳ αὐτῆς πόλει κατὰ τὴν ἐποχὴν τῆς γεννήσεώς της, ὅτι κατὰ τὴν αὐτήν, περίπου, ἐποχὴν ἡ κόμισσα ἐγέννησε τέκνον, καὶ μετ' ὀλίγον ἀναχωρήσαντες ἐκεῖθεν διηυθύνθησαν εἰς Γαλλίαν.

Τὰς πληροφορίας ταύτας ἔχουσα ἐφόδιον ἔλαβε τὴν εἰς Παρίσιους ἄγουσαν, καὶ ἐκεῖ ἀφικομένη ἐβεβαιώθη ὅτι ὄντως ὁ Δουῆξ τῆς Ὁρλεάνης ἐπεσκέφθη τὴν Ἰταλίαν μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ κατὰ τὸ ἔτος 1773, καὶ ἀπέθανεν ἐπὶ τοῦ ἱκνῆματος τὸ 1793, καὶ ὅτι ὁ υἱὸς αὐτοῦ Λουδοβίκος Φίλιππος κατεῖχε τὸ Δουκάτον καὶ τὸ Βασιλικὸν Ἀνάκτορον διάγων βίον μεγαλοπρεπέστατον καὶ πολυδάπανον ἐν Παρίσι.

Κερδοσκόποι τινές, τότε, μαθόντες τὴν ἄφριξιν τῆς Μαρίας Στέλλας καὶ τοὺς σκοποὺς αὐτῆς, ἔσπευσαν νὰ τῇ ὑποσχεθῶσιν ὅτι ἤθελον κατορθώσαι τὴν ἐξομάλυνσιν τῶν ἀπαιτήσεων αὐτῆς δι' εἰρηνικῆς συνεντεύξεως μετὰ τοῦ Δουκὸς μὴ ἐπιτευχθείσης ὅμως τῆς τοιαύτης συνεντεύξεως, καὶ πεισθεῖσα ὅτι αἱ ὑποσχέσεις τῶν κερδοσκόπων ἀπέβησαν φροῦδαι, ἐδημοσίευσεν ἐν ταῖς ἐφημερίσι τῶν Παρισίων, ὅτι ἡ κυρία βαρὼνους Sternberg ἀφίκετο κατ' αὐτὰς καὶ τυγχάνει ἐπιφορτισμένη, ἵνα διακοινώσῃ σπουδαίας καὶ λίαν ἐνδιαφερούσας ἀνακαλύψεις τοῖς κληρονόμοις τοῦ κόμητος τῆς Joinville παρακαλεῖ αὐτοὺς, ἵνα σπεύσωσι πρὸς συνάντησιν αὐτῆς κατωικούσης ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ Ἀγίου Γερμανοῦ, ἀριθ. 14.

Οὐδὲν ὅμως καὶ διὰ τῶν ἐφημερίδων κατορθώσασα, καθ' ὅσον οὐδεὶς φέρων τίτλους τῆς τοιαύτης κληρονομίας ἐνεφανίσθη πρὸς αὐτήν, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν γενεθλίαν αὐτῆς πόλιν, καὶ ἐφοδιασθεῖσα διὰ νέων ἀναμφισβητήτων ἐγγράφων, δι' ὧν ἀπεδεικνύετο ἡ ταυτότης αὐτῆς, ἐπανῆλθεν εἰς Παρίσιους

*) Ἰδὲ Albert Lévy.